

ԿՐՈՆԱՍԱՆԻ

ԳԵՐԱԶԱՆՑ ՑՈՒԵԼԵԱՆԸ

(Քրիստոսի Խաչելութեան եւ Ռաբուբեան
1950ամեակին առիթով)

Անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր, ազգեր, ժողովուրդներ եւ մարդկային որոշ խմբաւորումներ ջանացած են իրենց ծոցէն ծնած մեծ մարդերու կամ իրենց կեանքին վրայ վճռական ազդեցութիւն ունեցող դէպքերու յիշատակը առհնդ մէկ սգնկոչել յաբելեան ներսով(*), Տաղիդարձէն տեղեւոյ մինչեւ դարադարձները, այդ Յաբելեաններուն նպատակը եղած է վեր առնել դերը քաղաքակրթութեան կամ արուեստներու պատմութեան վրայ իրենց կնիքը դրոշմած հանճարներուն ու հերոսներուն, անոնց յիշատակին յարգանքի արժանի տուրքը ժառանգանելէ առիթին, ներկայ ու նորակա սերունդներն ալ ու-

(*) Յարելեան (Jubilee) երեկոյն ծագումով բազմիմաստ բառ մըն է. որ, ըստ Նոր Հայկազեան Բազիրքի, կը նշանակէր ալաու-րիւն, քողորիւն, արձակութիւն: Սակայն ըստ Քալ-մուտի, ասոր բուն իմաստն է 50 տարիներու շրջան մը, ինչպէս որ 350 տարիներ ապրող Նոյ Նահապետի կամար ըստած է թէ ապրած է Լեօթը Յարելեաններու:

գեորելու անոնց օրինակով, օգտակարին ու բարձրին ձգտելու գերազանց զգացում. ներու հրահրումովը, արծարծումովը մարդերէն ներս: Իսկ դէպքերու յորհրդանկան յիշատակութիւններ կը միտին լուսարձակի տակ առնել անոնցմէ քաղուած շահերն ու բարիքները եւ նոյն ատեն փառ. հրգել այդ շարժումներուն ետին կեցող մեծ անձնաւորութիւնները:

Սակայն աշխարհի ստեղծագործութեան ի վեր, բազմաւազար տարիներու ընթացքին պատահած անհաշուելի այդ ձմեռը զկէտերէն գերազանցն էր անտարակոյս ինչ որ կատարուեցաւ հոս, Ս. Երկրին մէջ, ասկէ ճիշդ 19 տակէս դարեր առաջ(*):

Ճիշդ ասոր համար է որ Քրիստոնէական Եկեղեցւոյ մեծագոյն հաստատութիւնը — Հռոմէոյ Քաճանայապետ՝ Ն. Սրբութիւն Յովհաննէս — Պօղոս Բ. Պապը — Յ

(*) Շատերէ բնդունուած տեղեկէտ մըն է — աստղաբաշխական հաշիւներու յնաւ — թէ մեր Տիրոջ Մնունքը չորս տարիներով կը կանխէ մեզի անսթ Քրիստոնէական Քաւա-կանի սկզբնաւորութիւնը: Ճիշդ հակառակին է սակայն որ մենք կը հանդիպինք յայտնաւորքի մէջ, ուր նիկիոյ Ս. Ժողովի մասին խօսած ատեն կ'ըսուի թէ այդ ժողովը (որուն զանազան թուականը անաւարկելիօրէն ընդունուած է բոլոր Քրիստոնեայ Եկեղեցիներու կողմէ իբրեւ 325) տեղի ունեցած է 288 տարիներ ետեւ Համարձման Քրիստոսին: Այս հաշիւով, մեր Տէրը ծնած է Յ. Ք. 4 թուականին եւ խաչուած ու համարձմած՝ 37ին:

Ամեն Տ. Եղիշէ Արքիպս. Տէրութեան
Պատրիարք Հայոց — Երուսաղէմ

Ձեռք Ամենապատուութիւն,

Եղբայրական սիրոյ եւ հոգեւոր ուրախութեան զգացումներով է որ սրտագինս կ'ողջունենք Ձեզ Քրիստոսի Ս. Յարութեան մեծ տօնին առիթով:

Այս սուրբ օրուան մէջ, ուր մեր Տէրն ու Փրկիչը մահուան ու խաւարին վրայ տարած իր փառաւոր յաղթանակով անմահութեան լուսաւոր համբան բացաւ մեր առջեւ, Ձեզ կը մաղկենք քաջառողջութիւն, յաջողութեամբ տանելու համար Ձեզի վստահուած բարձր ու պատասխանատու պաշտօնը:

Թող Տէրը իր մեզի ձգած խաղաղութեան խոստումին համաձայն շնորհէ մեր բոլորին երջանիկ օրեր ու տարիներ, ի փառս ամենասուրբ իր անուան:

Եղբայրական սիրով ի Քրիստոս

Պ Ի Մ Է Ն

Պատրիարք Մոսկուայի եւ Համայն Ռուսիոյ

Ս. Զատիկ 1983 — Մոսկուա

Յունաստանին, մեր Տիրոջ Աստուածայայտնութեան տօնին. կոնգրակով մը Յոսէֆինական կամ Սուրբ Տարի կը հռչակէր տարւոյ Մարտի 25էն (Ս. Կոյսի Աւետման տօնը՝ ըստ Արեւմտեան Եկեղեցւոյ) մինչեւ յաջորդ տարուան Ապրիլի 22ը (Ս. Զատիկ օրը, զոր բոլոր Քրիստոնեաներ պիտի տօնախմբեն միասին) երկարող 13 ամիսներու շրջանը:

Եկեղեցւոյ Հայրեր իրաւամբ յայտնած են թէ Դոգմաթոյի բարձունքին, Քրիստոսի խաչափայտին վրայ էր որ ամենէն ցայտուել կերպով երևան եկաւ Արարչին մարդուն հանդէպ ունեցած սէրը և արձանագրուեցաւ պատմութեան մեծագոյն զոհողութիւնը:

Սէր և զոհողութիւն: Իրարու շօնորդուած է կենսագոյն զոյգ զգացումներ, առաջինը հոգիներ, իսկոթիւնը, իսկ երկրորդը՝ զոյն դրոշմորոշ, պողպատեղ և գործնական արժէքի վերածող արիւնքին, ինկած մարդը մեղքի տիղմէն հրեշտակներու բնակակից ընտղ առաքելութիւնները օրբողան:

Գերագոյն սէրը անձնագոհութիւնն է: Քրիստոս էր որ ըսաւ թէ «Մեծ ևս քան զայս սէր ոչ ոք ունի՝ եթէ զանձն իւր դիցէ ի վերայ բարեկամաց իւրոց» (Յովհ. փ. 13): Ան իր անձին օրինակովը հաստատեց այս ճշմարտութիւնը:

Արդարեւ, ինչպէս որ չէ կարելի երեւոյթի իրական ու հաստատ հուսադը տալնց բարի գործերու (աշուատք առանց գործոց մեղեհել, կ'ըսէ մեծ առաքեալը): Այնպէս ալ չէ կարելի ըմբռնել սէրը առանց զոհողութեան: Մէկը ծառն է, իսկ միւսը պտուղը: Երբ ծառը առողջ է ու կենսունակ, անոր պտուղն ալ կ'ըլլայ համեղ ու հիւթառատ:

Քրիստոս սիրեց մեզ անսահման սիրով, ու բնական էր որ զոհէր իր անձը իրրեւ գերագոյն արտայայտութիւնը այդ սիրոյն:

Տեղին է այս առթիւ որ հարց տանք մենք մեկի: Ի՞նչ կ'ընենք մենք մեր առօրեայ կեանքին մէջ ըստ արժանւոյն գնահատած ըլլալու համար մեծ այդ զոհողութիւնը. մենք՝ որ «Քրիստոնեայ» անունը առած ենք մեր վրայ, այսինքն

Քրիստոսի հետեորդ կը նկատենք մենք զմեզ և փառաւորապէս կր տօնենք Անոր Խաչելութեան ու Յարութեան յիշատակը ամէն տարի: Ունինք բաւականաչափ սէր՝ սիրելու աստիճան մեր թշնամիները: Զէ՞ որ մեր ճարեկաններուն հանդէպ ունեցած մեր սէրն ալ խորոխուած է յաճախ նիւթական շահու խորխուել և դիւրաստան հիմերու վրայ: Ունինք զոհողութեան բարձր ոգի: Զէ՞ որ ամէն միջոցի կը դիմենք մենք զմեզ գերծ կացուցանելու համար ստէպ գոյն զոհողութնէ մը, մեղքէ պահանջուածը ըլլալ ժամանակ թէ դրամ, հանգիստ թէ ոճն վայելք, ու նոյնիսկ սփոփարար ու խրախուսիչ խօսք կամ կարեկից ու զօրովագին նայուածք: Ու կը շարունակենք մեր հաւատարմութիւնը Հին Ուխտի «Ակն ընդ ակն և ատամն ընդ ատամն» կարգախօսին: Կարծես Քրիստոս ոչ միւր համար խաչուած և ոչ իսկ աշխարհի հկած ըլլար ...:

Յիսուսի քաւարար մահուամբ շահուած շնորհներէն ու բարիքներէն անմասն մնալու ենք դատապարտուած եթէ մեր նկարագրին ու բարոյականը ոչինչով ըլլալ վեր ու տարբեր՝ ալակրօններու և հեթանոսներու նկարագրէն ու բարոյականէն: Եթէ մեր բարքերն ու կենցաղը տարբերութիւն մը չունենան նախաքրիստոնական — և մեր կողմէ խաւարոյի՞ն հոշուած — դարերու ապականիչ բարքերէն: Ու մենք պիտի կրենք առաւել ևս զատապարտութիւն, քանզի Լոյսին ու ճշմարտութեան աշխարհի դալէն դարեր ետքն ալ կը յամառինք մնալ տարփաւորները մութին ու սուտին:

Եթէ պիտի գոհանանք Ս. Երբորդութեան վրայ ունեցած մեր տկար հուսադով (Սատանան ալ նոյնը ունի), եթէ պիտի բաւարարուինք Եկեղեցւոյ արարողութիւններուն ու Խորհուրդներուն մեր ձեռնած մասնակցութիւնը բերելով, եթէ պիտի բաւականանք քրիստոնէութեան՝ մարդկային քաղաքակրթութեան ու արտեասաններուն բերած նպաստովը՝ մենք անարժաններ ենք կոչուելու «Քրիստոնեայ», որ իր լայնագոյն առաւմին մէջ կը նշանակէ «լուսոյ որդի» կամ «արածիչ» Քրիստոսի լոյսին:

«Փրկագործութեան (Redemption) Յոսեփիան»-ը, ինչպէս կոչուած է ար, յարմարագոյն տարիքն է որ մերը ընենք ռի-րոյ և համերաշխութեան այն սգին՝ որ տիրական էր առաքելական դարու քրիստոնէականութեան ժամ և որուն հազարդակից կ'ըլլանք Գործք Անաքիւղիցի առաջին Գլուխներէն՝ Իրենց միակամութիւնն ու իրար նկատմամբ ունեցած աէրը հիացած կ'առթէր օտարներուն և մազնիսի մը պէտ-զանսնք կը քաշէր Քրիստոսի փառախին։

Տրամաւորին է նաեւ մեզ հաստատել, որ մինչդեռ Ս. Երկրի Տնօրինական Սըր-բովանդերը, ուր ապրեցաւ և պատարագաւեցաւ մեր Փրկիչը, իրենց անբացառ-րկիչ նմայեղը համագործիչ չարս ծագեա-րէն իրենց կը քաշեն ուխտաւորներու (թէ և քիչ մըն ալ աւելի՝ գրօտաշրջիկներու) բողոքութիւններ, մենք՝ աղագիտ ջրիստոնէականքս, ոչ միայն շարունակա-կան մեր արտադրութիւն և քաղաքական ախար իրադարձութիւններու բերմամբ վաճարմանութեան աննախանձիչ դիրքին ենք մասնաւոր, այլ և իրար նկատմամբ աւանդական կեցողութեամբ և միջ-համայնքային ամուլ ու նապատաւ-բեր վէճերով դէ-ը օրինակ՝ կը հանդիսա-նանք այլոց և օտարին ծաղրն ու ծիծաղը կը հրաւիրենք մեր վրայ։

Քրիստոնէութեան լոյսը Երուսաղէ-մէն է որ ճառագայթեց։ Եւ մենք աւելիով իրաւունքն ու պարտականութիւնը ունինք փոխակերներն ու տարածիչները ըլլալու օրհգրաւութիւն առջ լոյսին։

Տէրը ոչ միայն բացած է մեր առջև փրկութեան ճամբան, այլ և իր զերա-զանց քաջալերանք՝ իր յարամած ներկա-յութիւնը խոստացած է մեզի։ Ունենանք ողջմտութիւնը իր հեաքերուն հետեւելու, ըլլալու համար ժողանդակիցները իր անսաերիւր փառքին։

ԳԻՈՐԳ Ս. ՃԻՆԻՎԻԶԵԱՆ



Ս. ՅՈՎՀԱՆ ՈՍԿԵԲԵՐԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՌԻՍՈՒՅՈՒՄԸ ԱՂՕԹԻ ՄԱՍԻՆ

Եկեղեցւոյ Տիեզերական Հօր՝ Սուրբ Յովնան Ոսկերեան Հայրապետի հագեար կտրիսը պարտականութիւններէն մին էր իր բանաւոր հօտին աւուսցանել, թէ ինչ-պէ՞ս պէտք է աղօթել։

«Ինչպէս որ ձառը չի կրնար ապրիլ առանց ջուրի, նոյնպէս ալ մարդու հօդին չի կրնար ապրիլ առանց աղօթքի միջոցաւ հաղորդակցելու Աստուծոյ հետ»։ Կ'աւուսցանէ սուրբը։ «Եթէ դուն ինքզինքդ զրկես աղօթքէ. քու վիճակդ պիտի նմանի ջուրէն դուրս հանուած ձուկի մը։ Ինչպէս որ ջուրը կեանքն է ձուկին, նոյնպէս ալ աղօթքը՝ քեզի համար»։

Աստուծով ապրիլ կը նշանակէ միշտ և ամէնուրեք Աստուծոյ հետ ըլլալ։ Առանց աղօթքի, այսպիսի միութիւն մը անկարելի է։ Ուստի, Ս. Եկեղեցւոյ Հայրը Աստուծոյ հետ իր արտի խօսքը չի սահմաներ օրուան որոշ ժամուան մը համար միայն և կամ մասնաւոր վայրի մը մէջ։ Ան կ'աւուսցանէ. «Մարդ կրնայ երկար աղօթքներ ըսել հրապարակէն քալելու տանն, մինչ կը քալէ ծառերուն չուրջ, խանութին մէջ նստելու և աշխատելու ժամանակ։ Մարդ կրնայ երկար և ջերմ-մեռանդն աղօթքներ ըսել ներս մասնելու և դուրս ելլելու միջոցին»։

Ս. Յովնան Ոսկերեան կը թելադրէ հրապարակաւ, միայն չթունքով չաղօթել։ Որովհետեւ աղօթքին զօրութիւնը չի կայանար չթունքով արաստանուած աղօթքին մէջ՝ այլ ի սրտէ։ ԱՄէկը կրնայ լսուել առանց բառ մը արտասանելու։ Ան կրնայ դէպի հրապարակ քալելու տանն մտքով և խոր հաւատքով աղօթել, և բարեկամներու հետ նստած և որեւէ դարձ ըրած տանն։ Կրնայ ներքին ճիգով մը Աստուծոյ հետ հաղորդակցութեան մէջ մտնել՝ առանց զգոցներու ներկայութեան։

Ս. Յովնան աղօթքը համար նշանակաւոր մասնաւոր ժամերը յարգելով հանդէրձ, կ'աւելցնէ. «Մենք կրնանք օգտը-